

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
39 (1995-1996)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-17-6

BRNO 1999

PŘEHLED VÝZKUMŮ 39 (1995-1996)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: ps@iabrno.cz http://www.iabrno.cz/3ca.htm
Odpovědný redaktor:	PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla
Na titulním listě:	Římská bronzová kolínkovitá spona z Mušova
Kresba:	Lubomíra Trávničková
Tisk:	Bekros
Náklad:	350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou.

Published by:

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

All rights reserved.

© 1999 by the Authors and IA AS CR Brno.

BRNO (okr. Brno-město)

Ulice Pekařská č. 23, parcela č. 1170. Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán výstavbou nového objektu "Zemského a regionálního ředitelství" firmy stavebníka na místě předchozího objektu. Staveniště se nachází na dosti strmém svahu při jižním okraji Pekařské ulice. Již předchozí stavba, patrový nájemní dům z 19.stol., byla posazena do umělého zářezu ve svahu, který zničil většinu nálezových situací vyjma bloku zachovaného terénu do vzdálenosti přibližně 3,5m od uliční čáry. Tento terénní blok byl novostavbou zúžen o necelý 1m a stěna výkopu dokumentována pracovníky ÚAPP Brno.

Po začištění stěny se projevil členitý souvrství, nasedající na žlutou svahovou hlínu již bez antropogenních prvků. Bohužel pouze z vrstev 104, 106, 121, 127 byly získány archeologické nálezy převážně ze 16. stol., pouze z kontextu 124 z 14. - 15. stol. Souvrství vrstev překrývajících a vyplňujících jámu 502, porušovaly stratigraficky nejmladší jámy 500, 503. Některé výplně, zvl. 119, 120, 124, obsahovaly organickou příměs, naznačující odpadní a fekální charakter příslušných jámových objektů. Je pravděpodobné, že šlo o dvorek zástavby původně stojící pouze při ulici Kopečné. Vzhledem k absenci nálezů z nejstarších vrstev se nepodařilo datovat počátky osídlení na lokalitě, lze uvažovat přinejmenším o 14. stol.

Rudolf Procházka, Archaiia Praha

Resumé:

Brno (Bez. Brno-město). Pekařská Str. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

BRNO (okr. Brno-město)

Ulice Josefská č.8, parcela č. 226. Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

Lokalita se nachází při jihovýchodním okraji historického jádra, na mírném východním svahu plošiny nad inundací.

Záchranný výzkum byl vyvolán komplexní rekonstrukcí objektu po demolici celé nadzemní části. Plošně byla zkoumána východní, povětšinou nepodsklepená část parcely na západní straně byl kompletně odkryt sklep C zasypaný nejpozději v 1.pol.17. stol. (celkem cca 60 m²). Ve výkopové šachtici pro výtah při Z obvodové zdi sklepa C byly pouze dokumentovány a vzorkovány profily ve dvou etapách výkopu.

První fázi představovala pec v jámě 548 (struktura 01) a jáma 535, některé kúlové jámy, jakož i vrstva 119 a snad i některé další v jejím nadloží. Úplný počátek osídlení datují sporadické střepy ve vr. 119 do 1.pol., 13. stol., patrně ještě do 1. třetiny. Časově nedaleko lze klást i nálezy ze zásypových vrstev jam 535 a 548. Nebylo bohužel možné dostatečně určit vztah vrstev k nejstarším zahloubeným objektům v střední části východní plochy. 2. fázi lze ztotožnit s vápenkou 523, která zanikla ještě před pol. 13. stol. podle nálezů s naprostou převahou keramiky hradištní tradice. 3. fázi reprezentuje struktura 02 v jámě 524, snad výrobní objekt s obezděnou pecí, který již porušil vápenku 523. 4 fázi představovala jímka 525, porušující již zdivo 910 a struktury 02. Zdá se, že svrchní část jímky 525 (vr. 209) vznikla zhruba současně se svrchní částí výplně objektu 02 (vr.204, 207), byť objekt 02 patrně ztratil funkci již dříve. Patrně do některých z prvních tří fází patří i jámy 532, 542 ve střední části staveniště, zachycené pouze v S stěně výkopu. Teprve 5 fáze znamenala nástup rychlého nárůstu terénu. Poslední zásypová vrstva jámy č. 524 zvedla terén v čele parcely, snad přibližně současně vznikaly západně od ní vr. 157, 118, 126. 6. fáze znamenala výstavbu nadzemního dřevohlinitého domu, z něhož se dochovaly pouze podlahy a požárové destrukce.

Zatímco mimo jámu 524 ležely podlahy patrně na vr. 157 a 171, dále na 190 a 110 (lze rozlišit snad 3 úrovně), nad proklesávající výplní jámy 524 bylo užito homogenních žlutých hlín sprašového původu, v nichž se daleko lépe podařilo rozlišit 4 úrovně v rámci vr. 132, 142. Teprve na povrchu vr. 142 a 110 byla doložena mohutná požárová destrukce 129, dokumentující zánik stavby. Daleko slabší požárové vrstvy 104, 142 v nadloží (7. fáze), související snad též s vr. 109 pronikající již do zásypu jámy 517 (529), jakož i naopak starší vr. 137 mohou být pouhými planýrkami. Projevy 8. fáze s dílčími etapami jsou terénní úpravy 105, 105a, sídlištní vrstva 124, zásobní jáma 528 a drobné sídlištní jámy (502, 504 aj.). 9. fáze znamená vyhloubení jímky 500 kolem pol. 15. stol. Zdánlivě takřka současná jáma 517 (529), patrně s funkcí obilnice jako jáma 528, patří nejspíše rovněž do 8. fáze. Nelze vyloučit, že její zásyp proklesl a byl dorovnán vrstvami 350, 178. Tím mohl vzniknout dojem, že je stratigraficky mladší než vr. 101. Každopádně obě obilní jámy spadají ještě do přelomu 13./14. stol. nejpozději snad do 1.pol. 14. stol. a uzavírají starší dynamický vývoj struktury osídlení v přední části zástavby. Planýrky 100, 101 uzavírají nárůst terénu v pozdní gotice (10. fáze). Na V okraji šly pouze do úrovně novověké zdi 901, dále východněji bylo dokumentováno členité souvrství patrně již komunikačních a dorovnávacích vrstviček (vr. 274 - 280). Je zjevné, že až do 15. stol. neexistovala dnešní severní parcelní hranice. K jejímu vymezení došlo až výstavbou domu, jehož součástí byl kamenný, plochostropý sklep C (struktura 03), zapuštěný až do vr. 100, případně 101. Nedošlo k tomu patrně dříve než ve 2.pol. 15. stol. (11. fáze). Tento suterén zahrnoval původně i plochu barokního sklepa D ve střední části staveniště, před jehož výstavbou byl sklep C zasypán. Stalo se tak podle mincí a keramiky ještě v 1. třetině 17. stol. Součástí sklepa 03 byla i vyžděná jáma 536, umístěná v J rohu, jejíž plenta přesahovala úroveň podlahy. Jaký měla charakter zástavba 2.pol. 15. - 1.pol. 17. stol. v přední části parcely, se nepodařilo zjistit. Velmi pravděpodobně byly eventuální pozůstatky zlikvidovány hloubením základů novověkého domu. Ostatně mohlo jít i o stavbu v této části rovněž jen dřevohlinitou, např. hrázděnou.

Složité souvrství v západním sektoru vně (jižně) sklepa C lze na stratigrafii V části parcely napojit jen prostřednictvím zdi 907a, což je zcela nedostatečné. Proto se zde zřikáme podrobné periodizace. Jámy 552, 533, 537, nepochybně středověké, a následné souvrství patří vlastně již sousední parcele domu č. 10, dvornímu traktu č. 8 naproti tomu patří obrovská jáma 549 z 14. stol. V 15. stol. se nad jejím zásypem vytvořily vrstvy 311, 312, 337, 338, 334, 336, přičemž vr. 311 obsahovala minci Albrechta Rakouského z let 1423 - 1435. Teprve patrně do vr. 337 byla zapuštěna zeď 906a sklepa C. K nejmladším aktivitám náleží také jáma 543 se zásypem z 2.pol. 16. - 1.pol. 17. stol.

Rudolf Procházka, Archaia Praha

Resumé:

Brno (Bez. Brno-město). Josefská Str. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

BRNO (okr. Brno-město)

Šilingrovo náměstí, parcela č. 486. Pozdní středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí vozovky a inženýrských sítí v prostoru náměstí na JZ okraji městského jádra byl dokumentován řez sklepem a řada porušených útržků zdív, náležejících dnes již odstraněné zástavbě u Brněnské brány. Jeden z výkopů proťal barokní fortifikaci s mohutnou plentou ze smíšeného zdiva. Zmíněné nálezkové situace se nacházely takřka bezprostředně pod dnešním povrchem terénu.

Rudolf Procházka, Archaia Praha